לו: ב) כתובות סט: ת) יכנות כא. [תוספ' כתובות פ"ו], ג) [דף קכת.], ד) [דף קכו:], ב) [שייך למשנה לעיל קכו:ן,

הגהות הב"ח

(מ) גמ' אי מדמר כר רכ אשי: (צ) שם וריש להיש אמר לעולם לא הנה: נקיש חמר דעודם נח קנה:
(ג) רשב"ם ד״ה תנתן וכר׳
דקרא וירשוה. נ״ב כך הגיה מהרש״ל וכתב פסוק הוא בישעיה וירשוה קאת וקיפוד בישעיה וירשוה קאת וקיפוד בסי (״ד: (ד) ד״ה אפילו אדם אחד ושתי שדות שדה ושני בני אדם דכי י: (ה) ד"ה ואמקפת לן האמר: (ו) תום' ד"ה אי לאפוקי וכו' מודה לרבא לה למפוקר וכדי מולט ולכם בדהוי שלישי בראשון כשר וכדפי׳ בקונטרס דלא ממעט ברי אכל ר׳ אכא דשלח לכו ווסף בר חמל דשלח לברי ברי אבל לא איתותב:

מוסף רש"י

כי אתי רבין כו' ר' יוחנן אומר קנה. אפילו יוחגן אומר קגה. ספיט האי דירושה, דמדאדכר לטון מתנה בהאי שטר נואה לחד מינייהו, כולהו נמי מתנה נינהו (יבנוות לה). וריש לקיש אמר לעולם וריש לקיש אמר לעודם לא קנה. החוח דינושה, לחמריען להאי הוח מתנה ולהאי ירושה, עד שיאמר פלוני ופלוני כר. לתיקו לשון מתנה לחמייהו (שם) האומר תנו שקל לבני בשבת. מי שמת והגים בשבת. מי שמת והגים בשבוז. ני שמוו האים ממונו ביד איש נאמן ואמר מנו שקל, חלי סלט, לבניי להולאה בשבוע (תענית כא.). וראויין ליתן סלע. שאינן וראויין ליתן סלע. מלינן מלע. מלינן מונין בפחות (כתובות 100) שיש לו בנים הרבה ואין שיש לו בנים הרבה ואין ממקפקין לשכת נפחות תפלע (תענית כא.). נותנים להם סלע. לאי הוה ידע שימייקרו המוועות וילטרכו לפלע לא המוועות וילטרכו לפלע לא סום פלעתי בלא למיתן להו הוה בדעתיה דלא למיתן להו אלא שקל היה מצוה אל תתנו להן אלא שקל, והאי דקאמר תנו להן שקל ולא אמר תנו סלע. משום דבעי מתה תנה סנט, תחום דבעי לזרוזינהו כדאמרן בכחובות (ע.) כדי לזרון במשא ומתן כדי שיטרחו וילמדו דרך ארץ וילויחו (תענית כא.). ואם אמר אל תתנו להן אלא שקל. הרי מיחה בידם ולא עשאן יורשין אלא בענין זה

מוסף תוספות

זובות סט:). ואם אמר א מתו. כלא כניס (שם).

א. דאיכא למימר דכי אתא ר' אבא למעוטי לאו אואר אבא למעוטי לאו למעוטי שלישי בראשון אלא למעוטי שני בשני הוא דאתא, וכל היכא דיכלת לאוקמי מיעוטא במילתא דלית בה פלוגתא לית לך לאוקמא במילתא דלהוי בה פלוגתא. יד רמה. ב. ולפי פי׳ זה כשאמרו לעיל ולית הלכתא כמר בר רב אשי מאי דקים להו שפיר פסקו הלכה ולאו משום דבעו למיפסק שחהא הלכה כרכא וכוי כרבא אין הלכה. ריטנ״ה.

רבינו גרשום

אימור רבא דאמר לעיל אף בראשון כשר מוסיף הוי דלא אתי כלום לגרועי ממילתא דרבה בריה דרב יוסף אלא מוסיף הוי על מלתי׳ ואתי הלכ׳ לאפוקי ממאן אי מדשמואל כו׳. לעיל גבי עדות

אי לאפוקי מדרבא. דאמר אף בראשון והלא מוסיף הוא על דברי ר' אבא דאמר שלישי בשני כשר ואתא איהו למימר דאף בראשון ואיכא למימר דאפי׳ ר' אבא מודה והיא גופה אנטריך לר' אבא לאשמועי׳ דשלישי בשני כשר דאיכא למ״ד בסנהדרין פסול בפרק זה

בורר (דף כת.) ולאו למידק מינה הא שלישי ברחשון פסול דדלמה עובדה הוה בשלישי בשני ושלח ליה דכשר: אי מדמר בר רב אשי. דאכשר באבא דאבא הא כבר איפסיק דלית הלכתא כותיה כדאמרי׳ לעילם והך דרשה דמר זוטרא בתר הכי הואי והכי נמי הויא דמר בר רב אשי תוספת אלא דעדיפא מינה קא פריך: לאפוקי מר' יוחנן. דחמר חינו נחמן כרבנן: ומחסקפסח דמר בר רב אשי. דאתא למימר ודאי משיב אבדה הוא ולית הלכתא כוותיה כיון דאכתי כשהודה לא העידו עדים ולא קמסייעי ליה איכא למימר דמירתת מינייהו שאינו יודע מה בלבם כרבי אבא: המחלק נכסיו כו'. כבר פירשתיה למעלהדי: סי כתב בין בתחלה כו'. אדם הנותן מתנה לאחר או שנתן כל נכסיו לאחד מבניו אם אמר לשון מתנה עם לשון ירושה דבריו קיימין דנהי דלא תפים לשון ירושה לפי שאין אדם מתנה על מה שכתוב בתורה וכמו שלא אמר כלום דמי לשון מתנה מיהא תפים והרי הוא כמי שאומר לשון מתנה לחוד דקני. ובגמ׳ מפרש היכי דמי מתנה באמצע או בתחלה או בסוף: מנתן שדה פלונית לפלוני ויירשה. כלומר ויירש אותה לישנה דקרה (ג) וירשוה (ישעיה לד) יירשנה ותנתן לו: ודוקה בחדם החד ושדה אחת. דבההוא שדה שנתן לאותו האיש איכא מתנה בהדי לשון ירושה: אבל באדם אחד ושתי שדות. כגון יירש ראובן שדה פלונית שבמזרח ותנתן לו לראובן שדה פלונית שבמערב ההוא דלשון מתנה קני אבל ההוא דלשון ירושה לא קני דמתנה דהיאך לא מסייע לאידך אלא זאת הוריש לו וואת נתן לו ובההיא דירושה הוי מתנה על מה שכתוב בתורה ולא אמר כלום. וכן בשדה אחת ושני בני אדם כגון ראובן יירש חלי שדה זו ותנתן חליה לשמעון שמעון קנה ראובן

אי לאפוקי מדרבא מוסיף הוא אי (6) דמר בר רב אשי לית הלכתא כמר בר רב אשי אי לאפוקי מדשמואל ורב ששת ורב פפא הא איתותבו אלא לאפוקי מדרבי יוחנן ומאתקפתא דמר בר רב אשי: המחלק נכסיו על פיו ריבה לאחר ומיעם לאחר כו': היכי דמי מתנה בתחלה היכי דמי באמצע היכי דמי בסוף כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן תנתן שדה פלונית לפלוני ויירשה זו היא מתנה בתחלה יירשה ותנתן לו זו היא מתנה בסוף יירשה ותנתן לו ויירשה זו היא מתנה באמצע ודוקא באדם אחד ושדה אחת אכל באדם אחר ושני בני אדם אחת ושני בני אדם לא ר' אלעזר אומר אפי' אדם אחד ושתי שדות שדה אחת ושני בני אדם אבל בשתי שדות ושני בני אדם לא כי אתא רבין אמר תנתן שדה פלונית לפלוני ויירש פלוני שדה פלונית רבי יוחנן אומר קנה רבי אלעזר אומר לא קנה אמר ליה אביי לרבין אנחתת לן חדא ואתקפת לן חדא בשלמא דר' אלעזר אדרבי אלעזר לא קשיא כאן באדם אחד ושתי שדות כאן בשני בני אדם ושתי שדות אלא דר' יוחנן אדרבי יוחנן קשיא אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן יוריש לקיש אמר (ט אלא קנה עד שיאמר פלוני ופלוני יירשו שדה פלונית ופלונית שנתתים להם במתנה ויירשום בפלוגתא אמר רב המנונא לא שנו אלא אדם אחד ושדה אחת אבל אדם אחר ושתי שדות שדה אחת ושני בני אדם לא ורב נחמן אמר אפילו אדם אחד ושתי שדות שדה אחת ושני בני אדם אבל שתי שדות ושני בני אדם לא יורב ששת אמר אפי' שתי שדות ושני בני אדם אמר רב ששת מנא אמינא לה דתניאיי

אי לאפוקי מדרבא מוסיף הוא. ואפשר דר׳ אנא נמי מודה לרבה (ו) כדפי׳ בקונטרס שלישי ברחשון כשר דלה ממעט הלכתא מילתא דרבא א ואי לאפוקי מדשמואל ורב ששת ודרב פפא הא איתותבו אבל ר' אבא בר חמא לא איתותב ואע"ג דנקט בעדות קרקע ומשמע אבל בהלואה כשר אף

על גב דנסתמא ובברייתא משמע דפסיל ליה לכל עדיות מצינן למימר דהוא הדין בהלואה דפסיל רבי אבא וקרקע סבירא ליה דמכוין בטוב כדשמואל והוי כהלואה ואפ״ה פסיל ליה ור"ת פסק בספר הישר דשלישי בראשון פסול וכן פוסק ה"ג אלא שהם אינם פוסלים אלא מדרבנן והוא פוסל מן התורה כדפסיל רב בזה בורר ומפרש הכי לאפוקי מאי אי לאפוקי מדרבא מוסיף הוא על דברי רבי אבא ואי אתא למפסק דדוקא שלישי בשני כשר ולא שלישי בראשון א"כ הוה ליה למימר אין הלכה כרבא ואי לאפוקי ממר בר רב אשי כלומר הא דלא קאמר אין הלכה כרבא אלא הלכתא כרבי אבא משום שרוצה לכלול בהדיא דאין הלכה כמר בר רב אשי הא לית הלכתא כו׳ ואי משום שמואל ורב ששת ורב פפא אנטריך ליה למימר דהלכה כרבי אבא שעתה ממעט כולהו ביחד הא איתותבו ולימא אין הלכה כרבא בהדיא אי לאפוקי מדידיה לחוד אתא אלא לאפוקי מר' יוחנן דהשתא לא מצי למימר דאין הלכה כרבא ואנטריך ליה למימר דהלכה כרבי אבא דממעט לכולהו ומפיק נמי מדרבה דדוקה שלישי בשני כשר ב וקשה לר"י דאי דייקינן ממילתיה דרבי אבא דוקא שלישי בשני א״כ נידוק נמי דדוקא עדות קרקע ובהלואה כשר

ובברייתא פוסל הכל: ודוקא באדם אחד ושדה אחת. לא גרסינן אמר רבי יוחנן אלא הכל ממילתיה דרב דימי נינהו אליבא דרבי יוחנן: והלכתה

ורבין פליג עליה בסמוך ואמוראי

לכן. ובענין דתיהוי מתנה לכן. ובענין דתיהוי מתנה בכולה קודם ירושה. ורבוי שנתתי בתר דאמר יירשו מתנה בין קודם ירושה בין לאחר ירושה וביז באמצע. ורפלוגחא דר׳ ליה כר׳ יוחנן ור׳ נחמן ס״ל

האומר תנו שקל לבני בשבת וראוין ליתן סלע נותן להן סלע ואם אמר אל תתנו להן אלא שקל אין נותנין להן אלא שקל יואם אמר אם מתו

לא קנה. וכ"ש ב" שדות וב" בני אדם כגון ראובן יירש שדה פלונית ולשמעון תנתן שדה פלונית אחרת: **אפי" אדם אחד ושחי שדוח** ו^ה. דכי היכי דנתכוין לזה ליתן במתנה הכי נמי נתכוין לאידך הואיל ובדבור אחד נתן לשניהן: אבל שחי שדות ושני בני אדם. דהוו אנשים מוחלקים ושדות מוחלקים לא מהניא מתנה דהאי גברא ושדה שלו לאידך גברא ולאידך שדה. ובסברות בעלמא פליגי: כי אסא רבין אמר יירש פלוני כו'. היינו שתי שדות ושני בני אדם. ומילתא באנפי נפשה היא ולא איתמר אמתני' ומיהו הכי נמי הוה מפרש למתני׳: לא קנה. ההוא דירושה: אנחסם לן חדא. אחד מדבריך נוחה לנו דלא קשיא לן מידי בגוה: ואסקפס (כ) חדא. אחד מדבריך קשה לנו: כאן באדם אחד ושתי שדום. ההיא דלעיל וההיא סיומא דמלתא דרבי אלעור דאמרן לעיל אבל שתי שדות ושני בני אדם לא גמרא קאמר לה ולא רבי אלעזר דא"כ אמאי הוצרך לומר דר׳ אלעזר אדר׳ אלעזר לא קשיא הא בהדיא קאמר לעיל דבשתי שדות ושני בני אדם לא קנה: אמוראי נינהו. אנא ורב דימי: וריש לקיש אמר לעולם לא קנה. בשתי שדות ושני בני אדם ההוא דלשון ירושה ואפי׳ כי אמר לשניהן ביחד חנתן שדה פלונית לראובן ושדה פלונית לשמעון ויירשום דכיון דגופין מוחלקין נינהו וכל אחד הוי מעשה בפני עלמו ולא שייך זה בזה כלל הלכך שתי לשונות של לשון מתנה וירושה כנגד שני מעשים הן לאחד לשון מתנה ולאחד לשון ירושה על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון הלכך לא קנו עד שיאמר ירושה בתחלה וירושה בסוף ומתנה באמלע דהשתא יליף לשון מתנה מלשון ירושה דכי היכי דלשון ירושה נאמר לשניהם גם המתנה שבאמלע נאמרה בעל כרחך לשניהן דלמאן תרמייה והלכך לריך לומר כן ראובן ושמעון יירשו שדה פלונית ופלונית שנחתי להם במתנה ויירשום דעל כרחך יירשו קמא עולה על ראובן ובתרא על שמעון הלכך לשניהן נמי לשון מתנה קאמר דאיכא תרתי זימני לשון מתנה דכתב שנתתי להם דמיעריב אלשון ירושה ואיכא חרי זימני לשון ירושה. אבל אם אמר פלוני ופלוני יירשו שדה פלונית ופלונית ותנתן להם שדה פלונית ופלונית ויירשום הוה אמינא דהאי ותנתן ויירשום אשמעון קאי ולא קנה ראובן דכיון דשני מעשים הן יש לחלק להם גם הלשונות וכן אם אמר פלוני ופלוני יירשו שדה פלונית ופלונית שנחתי להם במחנה ולא אמר ויירשום לבסוף אכתי הוה אמינא לראשון לשון ירושה ולשני לשון מחנה דשתי לשונות כנגד שתי מתנות: בפלוגחא. דרב המנונא כרב דימי אמר רבי יוחנן ורב נחמן כר"א ורב ששת כרבין אליבא דרבי יוחנן: האומר סנו שקל כו'. כגון שכיב מרע אי נמי בריא וכגון שהלך למדינת הים ולוה ליתן להם כשיעור הזה עד שיכלה הממון כולו: שקל שבגמרא היינו חלי סלע שהוא שני דינרין: נוסנין להם סלע. דלא אמר שקל אלא כדי לזונן בצמצום שלא יתנו יותר מכדי צרכן: אל ססנו. היינו קפידא אין נותנין להם אלא שקל. בשילהי מציאת האשה במס' כתובות [דף ע.] מוקמינן לה כר"מ דאמר מצוה לקיים דברי המת ומיהו אמרי' התם אמר רב חסדא אמר מר עוקבא הלכתא בין שאמר חנו בין שאמר אל תחנו נותנין להן כל צרכן ומקשינן והא קי"ל [גיטין טו.] כר"מ דאמר מצוה לקיים דברי המת ומשנינן הני מילי אחרנייתא אבל בהא מינח ניחא ליה ומאי דאמר לזרוזינהו הוא דעבד:

כר׳ אלעזר ורב ששת סבירא ליה כריש לקיש: שכיב מרע האומר תנו שקל לבני למזונות לשבת. לשבוע הואיל וראויז לתת להם סלע על שטיפולן מרובה נותנין להם סלע והא דקאמר תנו להם שקל לא אמר אלא בשביל לצמצם להם ממון שלא יפסידוהו. אבל אם (אמר) אין דיי להם בזה תנו להם יותר. ואם אמר אל תתנו להם כל עיקר אלא שקל. או שאמר תנו להם שקל ואם מתו בני

יירשו

סומא: אלא לאפוקי מדר׳ יוחנן. דאמר לעיל על תינוק דאינו נאמן כרבנן דלית הלכתא כותי׳ אלא כר׳ יהודה דהאב מהימן היה אהחרים. האין פהיה מאתקפתא דמר בר רב אשי דלית הלכתי כותרי אלא מלוה ישבע וגובה מחצה וכדמתרצי אליכא להכיר להקר מה מהחלק נמי מאתקפתא דמר בר רב אשי דלית הלכתי כותרי אלא מלוה ישבע וגובה מחצה וכדמתרצי אליכא דר׳ עקיבא: פיבקא המחלק נכסיו על פיו. היינו שכיב מרע דלא צריך לא קנין ולא כתיבה כי אם באמירה בעלמא כר: זו

פה א ב מיי׳ פ״ו מהל׳ נחלות הלכה ו סמג נונות הזכנה ו סנתג עשין לו טוש"ע ח"מ סי" רפא סעיף ז ועיין שם במ"מ וכהג״ה:

פו ג ד מיי פי״א מהלי זמה נותוה הלי זכיה ומתנה הכי כג ופי"ב הלכה ו סמג עשין פב טור שו"ע חו"מ סי' רנג סעיף יז וסי' רמח סעיף ב:

רבינו גרשום (המשך)

היא מתנה בתחלה. דקאמר

תחלה תנתן ואחר כך יירשה: אמר ר' יוחנן. דוקא דמסייע מתנה בין בסוף בין בתחלה בין באמצע. בשדה אחת שנתנה לאדם אחד אע"ג דקאמר יירשה קנה. אב"ג דקאמו ייד שה קנה. אבל אם אמר לאדם אחד תהיי לך שדה זו במתנה ושדה אחרת בירושה או שדה אחת ושני בני אדם דאמר תהא חציה לאדם זה במתנה ולזה חציה בירושה אמרי׳ דלא קנה לא האי . ולא האי משום דחדא הוא מודעא לחבירתה ומדהא דמתנה לא קנה: ור׳ אלעזר אומר אפי׳ באדם אחד ושתי שדות ושדה אחת ושני בני אבל אם אמר בשתי שדות ושני בני אדם לזה חדא ישני בני אום לוה וודא בירושה ולזה אידך במתנה לא קנה דהוי מודעא חדא לחבירתה דכי האי דירושה לא קנה דאין ירושה אלא . לאחר מיתה האי נמי דמתנה לא קנה: כי אתי רביז אמר. ושני בני אדם ר' אלעזר אומר לא קנה: אנחתת לן אוטו לא קנות: אנווווו לן חדא ואתקפת לן חדא. כלומר חדא מהני לישני אתי בניחותא ואידך בלשון קושיא: בשלמא דר׳ אלעזר . אדר' אלעזר לא קשיא. הא רלעיל דאמר קנה איכא לאוקמי דבאדם אחד ושתי לאוקמי דבאדם אחד ושתי שדות הואיל דאדם אחד לא הוי חדא מודעא לחבירתה וכי היכי דקני מתנה קני נמי ירושה. והא דכי אתא רבין ירושה. אמר ר' אלעזר לא קנה היינו בשני בני אדם ושתי שדות דחד הויא מודעא לחבריה: אלא דר' יוחנן אדר' יוחנן קשיא. דלעיל אמר באדם ושתי שדות לא קנה וכל שכן בשני בני אדם ושתי שדות דלא קנה אמאי אמר רבין דר׳ יוחנן . אמר דקנה: אמוראי נינהו אמו זיקנה אמו אי בינות ואליבא דרי יוחנן. דחד אמר דרי יוחנן אמר דוקא שדה אחת ואדם אחד קנה וחד אמר אפי׳ בשתי שדות ושני בני אדם אמר ר׳ יוחנן דקנה. וריש לקיש אתי לפלוגי על ר' יוחנן. והכי ייינן. וווכי ואמר הא דאמרת דמשוח באמצע בין בתחלה בין בסוף דוקא בשדה אחת ואדם אחד. וריש לקיש אמר אפי׳ בשני בני אדם ושתי שדות ולעולם לא קני עד שאמר פלוני ופלוני רשו שדה פלונית ופלונית במתנה שנתתי להם דמשמע שוחחי להח כרר כיון דאמר נתתי משמע שנתתי להם לשעבר קודם